

KONFERENCE MCMI 2025

22. 10. 2025

DOKUMENTACE, KONZERVACE A

23. 10. 2025

RESTAUROVÁNÍ HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

**Národní muzeum – České muzeum hudby
Karmelitská 2, 118 00 Praha 1**

**METODICKÉ CENTRUM
DOKUMENTACE, KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ
HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ**

**MINISTERSTVO
KULTURY**

**NÁRODNÍ
MUZEUM**

Tento projekt je realizován s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky.

PROGRAM KONFERENCE

STŘEDA, 22. října 2025

08:00–08:25	<i>prezence účastníků</i>
08:25–08:30	Zahájení konference
08:30–09:00	Daniela Kotašová: Kytara 19. století ve sbírce Českého muzea hudby
09:00–09:30	Jiří Čepelák: Restaurování loutny Martina Brunera 1764
09:30–10:00	Daniela Kotašová: Josef Vorlíček. Příspěvek k mezioborovému tématu hudební organologie
10:00–10:30	<i>přestávka</i>
10:30–11:00	Jiří Belis: Historické strunné klávesové nástroje, jejich ochrana a péče o ně
11:00–12:00	Jan Bečička: Restaurování sekretářového klavíru anonym (Johann Buchta)
12:00–13:30	<i>přestávka na oběd</i>
13:30–14:00	Joanna Gul – Tomáš Pospíšil: Houslařství v Kladsku: nástin historie a dochované nástroje
14:00–14:30	Tomáš Pospíšil: Houslaři v Místku od 17. až do 19. století
14:30–15:15	František Kůs: Stradivari Libon 1729 – zavrňovaný i milovaný
15:15–15:45	<i>přestávka</i>
15:45–16:15	Prokop Szegényi: Elektrofonické varhany RWZ
16:15–16:45	Karel Irmann: Šestinotóny dle Aloise Háby na harmoniu Českého muzea hudby
16:45–18:00	<i>Volný vstup do expozice Člověk – Nástroj – Hudba a do výstavy Soňa Červená</i>

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

PROGRAM KONFERENCE

ČTVRTEK, 23. října 2025

09:00–09:30	Jiří Höhn: Dokumentace stavby hudebních nástrojů jako součást etnoorganologie
09:30–10:00	Pavel Hušek: Zhotovení violy d' amour „Madame Soňa“
10:00–10:30	Ivo Sodomka – Josef Sadílek: Kornet Josefa Šedivý a jeho novodobá replika
10:30–11:00	<i>přestávka</i>
11:00–11:30	Irena Novotná: Václav Tureček a jeho dudy. Využití dokumentace v muzejní praxi
11:30–12:00	Jakub Zahradník: Stačí jen málo!
12:00–13:30	<i>přestávka na oběd</i>
13:30–14:00	Adam Bitljan: Restaurování háčkové nechanické harfy
14:00–14:45	Ondřej Mucha: Alois Hugo Lhota – Výrobce harmonií, varhan a klavírů v Hradci Králové
14:45–15:15	Jiří Kubišta: 3D digitalizace a vizualizace kulturního dědictví
15:15–15:45	<i>přestávka</i>
15:45–16:15	Zdeněk Otčenášek: Využití akustických metod při ochraně a restaurování památek se zvukovou hodnotou
16:15–16:45	Jan Kříženecký: Stolek na ladění foukacích harmonik
16:45–18:00	<i>Volný vstup do expozice Člověk – Nástroj – Hudba a do výstavy Soňa Červená</i> <i>Pozvánka Po stopách andělů: virtuální svět hudby a obrazů M. K. Čiurlionise (3. patro, České muzeum hudby)</i>

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Abstrakty příspěvků

•

Informace o autorech

•

Kontakty

Podklady k letošnímu i předchozím ročníkům konference, včetně kontaktů na přednášející a elektronického sborníku, je možné najít na webových stránkách www.mcmi.cz.

METODICKÉ CENTRUM
DOKUMENTACE, KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ
HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Daniela Kotašová:

Kytara 19. století ve sbírce Českého muzea hudby

✉ daniela.kotasova@nm.cz

Na příkladech několika nástrojů z 19. století bude představen dosud neznámý soubor kytar v Národním muzeu – Českém muzeu hudby, zahrnující jak vídeňskou, tak i českou produkci. Na nástrojích bude ukázáno, že kvalitní pražská tvorba se řídila spíše vzory z Vídně než z geograficky bližších škol v Sasku či Durynsku. Kontext pražské muzejní kolekce doplní zajímavý pohled na původní majitele kytar. Samostatná pozornost bude věnována nástrojům, které jsou chybně evidovány na základě mylných údajů na etiketě. Příspěvek otevírá nové téma projektu, jehož výsledky budou za několik let publikovány formou katalogu kytar s odborným vyhodnocením sbírky.

Daniela Kotašová působí jako kurátorka oddělení hudebních nástrojů v Národním muzeu – Českém muzeu hudby. Vystudovala hudební vědu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Absolvovala studijní stáž ve třech německých kulturních institucích. V rámci vědy a výzkumu se specializuje na hudební organologii se zaměřením na strunné drnkací nástroje a dějiny českého hudebního nástrojařství. K jejím recentním publikacím patří mimo jiné katalog harf ve sbírce Českého muzea hudby.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Jiří Čepelák:

Restaurování loutny Martina Brunera 1764

✉ jiri@cepelak.cz

Příspěvek představí proces restaurování loutny Martina Brunera (1724–1801) z roku 1764, která se nachází ve fondu Českého muzea hudby. Autor příspěvku shrne historii nástroje a představí záměr restaurování a restaurátorský postup. Příspěvek bude doplněn zvukovou ukázkou.

Jiří Čepelák absolvoval Střední průmyslovou školu výroby hudebních nástrojů v Kraslicích. Patnáct let pracoval jako konzervátor muzea v Karlových Varech. Zájem o loutnu jej přivedl ke stáži, kterou absolvoval u loutnaře Güntera Marka v Utrechtu, a k letnímu kurzu u Davida van Edwardse. Od roku 1994 staví loutny profesionálně. Zabývá se též dokumentací originálních historických nástrojů, z nichž některé restauroval.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Daniela Kotašová:

Josef Vorlíček. Příspěvek k mezioborovému tématu hudební organologie

✉ daniela.kotasova@nm.cz

Prezentace odhalí tvůrčí spolupráci mezi uměleckým řezbářem Josefem Vorlíčkem (1824–1896) a houslařem, sběratelem hudebních nástrojů i obchodníkem Karlem Boromejským Dvořákem (1856–1909). Osobnost tohoto umělce bude představena na základě nových výsledků bádání. Dřevořezby Vorlíčkových hlaviček k houslím, violám d'amore apod. tvoří součást četných smyčcových nástrojů kolekce Národního muzea – Českého muzea hudby. Vyskytují se také v současných soukromých sbírkách českých houslařů.

(medailonek autorky viz výše)

Jiří Belis:

Historické strunné klávesové nástroje, jejich ochrana a péče o ně

✉ belis@muzeumusti.cz

Příspěvek představí informace o vznikající příručce s motem (obsahem): „Poznej a chraň“. Letitá snaha pana Petra Šefla udělat něco pro ochranu historických strunných klávesových nástrojů, se stala impulzem pro vznik pracovní skupiny s cílem zpracovat „metodiku“, která by byla informační pomůckou (manuálem) pro

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

pracovníky, v jejichž kompetenci je péče a ochrana těchto nástrojů. Ve skupině jsou vedle Petra Šefla zastoupeni památkáři, muzejníci a diecézní organolog.

Modelovým východiskem byla existující příručka vydaná Národním památkovým ústavem – ústředním pracovištěm, která je zaměřena na péči o varhany a zvony (*Péče o varhany a zvony, jejich památková ochrana*, Praha 2006).

Zpočátku se jevilo, že bude možné, držet se její struktury a vznikající příručka bude možno v budoucnu přidat do stávající řady metodik. To se však po podrobnější analýze legislativního rámce ukázalo jako neudržitelné. Oproti historickým varhanám a zvonům, které jsou chráněny jako kulturní památky především podle památkového zákona č. 169/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů jako kulturní památky, u historických strunných klávesových nástrojů je ochrana zajišťována především podle muzejního zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. Jsou tedy především chráněny jako sbírkové předměty. Hodnotná, ale méně četná skupina historických strunných klávesových nástrojů se nachází v mobiliářích hradů a zámků, kde dotváří interiéry zpřístupněné veřejnosti jako součást mobiliáře

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

například hudebního salonu. Častěji jsou však uloženy v zámeckých nebo centrálních depozitářích. Tyto zámecké expozice jsou instalovány na mnoho let a jen výjimečně jsou měněny. Zcela je při jejich prezentaci opomíjeno, že se jedná o hudební nástroj, jehož primární smyslem je tvořit zvuk – hudbu.

Podrobná analýza míst, kde se v současnosti historické strunné klávesové nástroje nacházejí ukázala, že nejvíce se jich je ve sbírkách specializovaných a nesespecializovaných muzeí, méně častý je jejich výskyt v památnících a školách. Zda je nějaký nástroj ve sbírce některého skanzenu bude třeba ještě ověřit. Vzácně jsou některé nástroje v soukromém vlastnictví sběratelů nebo hudebníků.

Pro pokračování v práci jsme si proto položili otázku, pro koho má být tato příručka určena. Zda pro památkáře specializované na vytváření zámeckých instalací, nebo pro pracovníky zpracovávající povinnou dokumentaci mobiliářů hradů a zámků, případně správce jejich depozitářů? Zda cílit na muzejní pracovníky, kurátory výstav nebo kurátory sbírek, a tudíž i správci depozitářů. Z těchto úvah vyšlo zjištění, že příručka musí být srozumitelná především **pro úplné laiky**, dále pro **poučené laiky** a až v závěru užitečná i **pro profesionální odborné pracovníky**.

Pro první skupinu je proto nutné napsat text tak, aby po přečtení věděli, **kam se musí na nástroji vždy podívat, aby poznali, o jaký typ se vlastně jedná** (klavichord, cembalo nebo klavír). Mnozí tím i skončí a napíší popisku pro nástroj použitý v nějaké výstavě (expozici) nebo vyplní kolonku v evidenční kartě, odpoví na dotaz atd., a k nástroji se při své práci již nevrátí. U této skupiny se nejvíce chyb objevuje u stolových klavírů, které jsou vděčným výstavním předmětem (nejsou velké, snadno se přenáší, mají své nohy). Často je potkáme s označením klavichord nebo spinet. Klavírové klavíry, zvláště ty nejstarší bývají občas prezentovány jako cembala. Klavichord je někdy označován jako spinet nebo selský klavír.

Druhá skupina ví, kam se musí dívat, aby bezpečně věděla, s jakým nástrojem má dočinění (správci sbírek techniky, uměleckého řemesla nebo mobiliáře zámku). Těm bude věnován strukturovaný text, zaměřený na popis bezpečné manipulace s nástrojem, čeho se určitě vyvarovat při jeho uložení v depozitáři, při jeho dokumentaci a také při jeho vystavování.

Pro třetí skupinu bude určen text doplněný formulářem, sjednocující dokumentaci na určité odborné výši (měl by dokumentátora vést, aby nic

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

podstatného nevynechal). Dokumentace jím pořízená by např. umožnila zpracování restaurátorského záměru, nebo učení stupně ohrožení existence nástroje, aby mohly být provedeny úkony k jeho záchraně.

Pro druhou i třetí skupinu bude vypracován i postup fotodokumentace nástroje, i jak pořízené snímky popisovat. Otázkou je, zda je reálné s ohledem na vlastnická práva institucí i autorská práva dokumentátorů získané informace soustřeďovat v MCMI. Bylo by to však nevhodnější. Znalost stavu fondu dochovaných strunných klávesových nástrojů by umožnila nejen jejich ochranu, ale i hudební využití, byť v různými okolnostmi limitované míře.

Jiří Belis pracuje jako konzervátor a kurátor sbírky uměleckého řemesla Muzea města Ústí nad Labem Po střední průmyslové škole v Chomutově a následné odborné praxi začal studovat teorii kultury. Ve své diplomové práci se zaměřil na památkovou péči v Severočeské hnědouhelné oblasti. Dále studoval dějiny architektury (závěrečná práce se týkala výtvarného vývoje varhanních skříní) a obor muzejní konzervování. Je autorem a spoluautorem několika odborných publikací z oblasti dokumentace a konzervace hudebních nástrojů (mj. *Výtvarný vývoj varhanních skříní v Čechách; Směrnice pro dokumentaci varhan v českých zemích; Péče o varhany a zvony, jejich památková ochrana*).

Jan Bečička:

Restaurování sekretářového klavíru anonym (Johann Buchta)

✉ info@harpnichord.cz

Příspěvek nastiňuje obecnou problematiku restaurování klávesových hudebních nástrojů. V úvodu seznámí autor posluchače s nástrojem a jeho popisem – jedná se o kladívkový klavír, který je neobvyklý tím, že korpus je umístěn do vnější, nezávislé skříně sekretáře a lze jej z této skříně vyjmout. Průzkum určil, že nástroj pravděpodobně stavěl brněnský klavírník Johann Buchta a lze jej datovat okolo roku 1810.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Hlavní část příspěvku představí postup restaurování nástroje. Také se bude zabývat otázkou, jak přistupovat k restaurování a kdy je vhodné uvádět historické hudební nástroje do hratelného stavu. Autor seznámí posluchače s problematikou tahu strun a s obecnými postupy restaurování (dokumentace, průzkum, vlastní restaurování a následná péče).

Jan Bečička získal vzdělání u klavírnické firmy Petrof v Hradci Králové a na Střední umělecko-průmyslové škole v Praze (obor Tvarování dřeva a

řezbářství). Absolvoval několik stáží v dílnách na stavbu klávesových hudebních nástrojů. Od roku 1997 se zabývá stavbou a restaurováním historických klávesových hudebních nástrojů. V roce 2009 mu bylo Ministerstvem kultury České republiky uděleno povolení k obnově kulturních památek se specializací na restaurování strunných klávesových nástrojů.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Kladské pomezí (Kladsko, Hrabství kladské) bylo před druhou světovou válkou regionem s určitou kulturní odlišností, která se formovala po staletí na rozhraní polské, české, rakouské a německé kultury. Houslařství se zde rozvíjelo již od 17. století, zejména ve významných centrech jako Kladsko (Glatz), Wilkanów (Wölfelsdorf) a dalších. Nejvýznamnějším badatelem v oboru houslařství v tomto regionu byl německý houslař Otto Kuppert, jehož málo známé texty, napsané a publikované ve 30. letech 20. století, mohou být dnes cenným zdrojem pro dokumentaci a identifikaci nástrojů. Kuppert psal o více než 70 nástrojích, které osobně viděl, a o mnoha dalších. Do dnešní doby se dochoval výrazně menší počet exemplářů, které se nacházejí v muzeích nebo soukromých sbírkách v Polsku (Poznaň, Vratislav), Německu (Berlín), na Slovensku (Bratislava) a v Česku.

V příspěvku autoři přiblíží historii houslařství na kladském území na základě nejvýznamnějších publikací (Joanna Gul) a dochovaných nástrojů (Tomáš Pospíšil). Současně v rámci mapování výskytu dochovaných nástrojů z Kladska by rádi podnítili sdílení informací o dosud neznámých exemplářích nejen z území České republiky

Joanna Gul vystudovala hudební teorii na Hudební akademii ve Vratislavi v roce 2003, kde obhájila diplomovou práci na téma výroby klavírů v Legnici před rokem 1945. V roce 2024 získala titul doktorky humanitních věd na Institutu muzikologie Vratislavské univerzity na základě disertační práce o hudebních nástrojích prezentovaných na řemeslně-průmyslových výstavách ve Vratislavi v letech 1818–1913. Podílela se na řadě aktivit souvisejících s hudebními nástroji v Polsku: dokumentaci a digitalizaci hudebních nástrojů z polských muzeí a sbírek (včetně klavírů a smyčcových nástrojů) pro Národní institut hudby a tance (portál www.instrumenty.edu.pl), a spolupořádání polské organologické konference v Ostromecku (www.konferencja-instrumentologiczna.pl). Její výzkumné zájmy se zaměřují především na historii výroby hudebních nástrojů v Dolním Slezsku (zejména klavírů) a na prezentaci nástrojů na řemeslně-průmyslových výstavách. Publikovala články v polských hudebních časopisech a v „Musicologica Slovaca“. Od roku 2003 pracuje na Vratislavské univerzitě jako knihovnice a lektorka na Institutu muzikologie.

•

Tomáš Pospíšil se vyučil houslařem v roce 1998 v Kyjově. Po vyučení byl zaměstnán u svého mistra Ing. Pavla Celého v jeho kyjovské dílně a v roce 2001 jím byl pověřen vedením jeho nově otevřené dílny v Uherském Hradišti. Od roku 2002 působí ve vlastním houslařském ateliéru v Ostravě. Zabývá se opravami i náročnějším restaurováním a výrobou nových smyčcových hudebních nástrojů. V roce 2004 byl jmenován soudním znalcem v oboru oceňování a posuzování smyčcových hudebních nástrojů. Praxi soudního znalce provozoval do roku 2021. Už od doby učení se aktivně zajímá o historii houslařství, především v oblasti Severní Moravy a věnuje se také přednáškové a osvětové činnosti. Od roku 2011 je členem Sdružení houslařských dílen a řezbářů. Mimo houslařskou praxi je dodnes aktivním hudebníkem.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Tomáš Pospíšil:

Houslaři v Místku od 17. až do 19. století

✉ mistr@houslar.cz

Příspěvek navazuje na článek PhDr. Bohumíra Indry o houslařích a varhanářích v Místku v 18. a 19. století. Podle nově nalezených informací se ze zapomnění vynořuje dlouhá tradice houslařství v severomoravském regionu, která se řadí k nejstarším na českém území.

(medailonek autora viz výše)

František Kůs: Stradivari Libon 1729 – zavrňovaný i milovaný

✉ frantisek.kus@nm.cz

Ve Státní sbírce hudebních nástrojů opatrujeme vzácné housle Stradivari z roku 1729 pojmenované „Libon“. Nástroj byl získán prostřednictvím Josefa Suka, který však hrál na tyto stradivárky jen krátce kvůli potížím se zvukem. Housle byly zapůjčovány i dalším umělcům, nikdo ale nebyl přímo nadšen jejich výkonem. Po vypuknutí kauzy Diag Human byly housle vráceny tehdejšímu pronajímatelem Václavem Hudečkem. Okamžitě se o ně zajímali další houslisté Jan Talich a Pavel Šporcl, ale housle byly poměrně brzy zase vráceny. V uměleckých kruzích neměly dobrou pověst, a tak si nesly stigma asi nejubožejších stradivárek, u nichž se pochybovalo o jejich pravosti. Dnes tomu tak není – housle prodělaly několik zásahů, které jim vrátily spolehlivost při hře a lahodný tón. Hrály třikrát úspěšně na Pražském Jaru a společně se slavnými houslemi Red Strad nás reprezentovaly na

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

koncertu ve Vrchlabí, kde prokázaly srovnatelné zvukové kvality. Navíc mezi sedmi sty stradivárek jsou jedny z mála, které mají bohatě zachycenou historii.

František Kůs se vyučil houslařem v Lubech u Chebu roku 1992. V témže roce si otevřel vlastní dílnu v Ostrově u Karlových Varů, kde staví nové nástroje a provádí opravy a seřizování. V roce 1999 byl přijat do Kruhu umělců houslařů a v letech 2000–2002 pracoval v ateliéru Jana Baptisty a Přemysla Otakara Špidlenových. Účastnil se mezinárodních houslařských soutěží, odkud získal stříbrnou medaili za houslový tón (USA 2002) a 1. místo za práci, umělecký dojem, zvláštní ocenění italské houslařské asociace za lak (Náchod 2008). Od roku 2018 pracuje jako restaurátor v Českém muzeu hudby, kde pečuje o nástroje Státní sbírky hudebních nástrojů. Je aktivním hudebníkem.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Prokop Szegény:

Elektrofonické varhany RWZ

✉ prokopsz@seznam.cz

Príspevok predstaví výsledky diplomovej práce *Elektrofonické varhany RWZ*, ktorá sa zaoberá komparatívnou analýzou elektrofonických varhan RWZ a Tesla, s dôrazom na jejich technologické a hudobne-historické kontexty. Primárnym objektom výskumu sú elektrofonické varhany RWZ, unikátny nástroj amatérsky zkonštruovaný Oldřichom Zachařem v 50. letech 20. storočia, charakteristický originalitou riešení a širokým koncertným využitím, zejména ve spojení s varhaníkem Otou Čermákem.

Práce zkoumá okolnosti jejich vzniku, konstrukční specifika a vliv na současnou hudební praxi, včetně koncertního turné po Sovětském svazu v roce 1957.

V komparativním rámci je analyzován navazující model elektrofonických varhan Tesla (1961, 1963), přičemž zvolené charakteristiky slouží jako referenční body pro identifikaci kontinuit a diskontinuit mezi oběma nástroji. Cílem

práce je systematické zhodnocení vzájemných vztahů mezi varhanami RWZ a Tesla, s důrazem na jejich konstrukční, technologické a hudobne-historické aspekty. Metodologický přístup je založen na kritické analýze archivních dokumentů, odborné literatury a dobových periodik. Interpretací těchto primárních a sekundárních zdrojů práce usiluje o rekonstrukci geneze a koncertního provozu obou nástrojů, a o

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

identifikaci jejich místa v kontextu vývoje elektrofonických varhan v Československu v druhé polovině 20. století.

Prokop Szegény je studentem Ústavu hudební vědy FF MU. V rámci studia se začal orientovat zejména na organologii, přičemž jeho badatelský zájem je spojen zejména s národním, později oborovým podnikem Československé hudební nástroje, který zastřešoval průmyslovou výrobu hudebních nástrojů v Československu během éry socialismu. Dosud největším výsledkem jeho výzkumu je diplomová práce *Elektrofonické varhany RWZ*, na níž autor hodlá navázat v rámci doktorského studia. Vedle akademické činnosti působí také jako aktivní hráč na saxofon a klávesové nástroje, aranžér a pedagog.

Karel Irmann:

Šestinotóny dle Aloise Háby na harmoniu Českého muzea hudby

✉ irmannkarel@seznam.cz

Pro získání potřebných vědomostí bylo Ing. Martinem Poláčkem iniciováno měření frekvenční polohy a měření kvality naladění šestinotónového harmonia dle návrhu Aloise Háby. Hlavním cílem této práce mělo být zjištění, zda je dodržena výška ladění dle normy $a^1=440$ Hz a zda je nástroj laděn rovnoměrně temperovaně. Při rovnoměrném šestino-tónovém ladění je interval oktávy rozdělen na 36 kroků. Mělo být zjištěno, zda do rovnoměrnosti nebyly učiněny nějaké zásahy. Změřením výškové polohy čtyř oktáv v základní úrovni bylo dokázáno, že výšková poloha nástroje je odvozena od $a^1=440$ Hz s nevídanou přesností. Pokud si odmyslíme několik málo výchylek, můžeme mluvit o tolerančním poli plus mínus 3 centy. Změřením jednou čárkované oktávy v základním osmistopém rejstříku bylo dokázáno šestinotónové dělení ve třech úrovních. Nelze jednoznačně prokázat, že odstupy jednotlivých tónů od základní úrovně jsou blízké rovnoměrnému rozdělení oktávy.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Karel Irmann se narodil 23. dubna 1934 v Jincích. Vyučil se v oboru mechanik tahacích harmonik (v letech 1949–1951). Je rovněž absolventem Střední průmyslové školy výroby hudebních nástrojů v Kraslicích a Lidové konzervatoře v Praze (obor akordeon). Na Katedře hudební výchovy Plzeň Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni absolvoval čtyřleté studium zakončené diplomovou prací na téma *Akustické vlastnosti dětského hlasu a některých hudebních nástrojů*. V letech 1956–1987 byl zaměstnán ve výrobě hudebních nástrojů. Působil také v Lidové škole umění v Berouně jako pedagog na prvním stupni hudební výchovy dětí ve stáří 6–14 let (v letech 1987–1994). Je autorem několika učebnic o výrobě harmonik a akordeonů (mj. *Hudební nástroje 1 pro 1. ročník SOU, učební obor mechanik hudebních nástrojů*, 1984; *Výroba akordeonů a foukacích harmonik*, 1988; kol. aut.: *Stavba hudebních nástrojů*, 1968).

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Jiří Höhn:

Dokumentace stavby hudebních nástrojů jako součást etnoorganologie

✉ jiri.hohn@gmail.com

S rozvojem moderních technologií dochází k postupnému vytrácení povědomí o výrobních postupech v mnoha řemeslných odvětvích. Národní ústav lidové kultury proto v polovině 90. let 20. století zahájil dokumentaci vybraných technologií, u nichž se předpokládalo brzké vymizení původních nositelů. Teprve v roce 2012 však byla pozornost věnována také stavbě hudebních nástrojů. Příspěvek se zaměřuje na stručné představení projektu, charakteristiku vstupních dat použitých při jeho realizaci, popis pracovního postupu a vybrané závěry, jichž bylo na základě získaných výsledků dosaženo.

Jiří Höhn vystudoval Odborné učiliště houslařské v Lubech u Chebu, obor Houslař (1998–2002), a Katedru muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (2002–2009). Od roku 2007 působí v Národním ústavu lidové kultury ve

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Strážníci jako odborný pracovník. Svou vědeckou činnost zaměřuje na hudební nástroje užívané v lidové kultuře České republiky. Od roku 2012 je řešitelem výzkumného záměru Experimentální stavba hudebních nástrojů. V letech 2016–2021 byl odborným garantem při realizaci expozice „Hudební nástroje v lidové kultuře“ a dále odborným pracovníkem projektu „Lidové písně a tance Českých zemích – digitální systém pro zpřístupnění a ochranu“. Mimo vědeckou činnost se věnuje opravám hudebních nástrojů a drobné dřevovýrobě.

Pavel Hušek:

Zhotovení violy d'amour „Madame Soňa“

✉ pa.husek@seznam.cz

Příspěvek představí proces stavby nového nástroje – violy d'amour. Tento strunný smyčcový nástroj ze skupiny tzv. starých viol zaznamenal největší rozkvět v období baroka (s krátkou renesancí na počátku 20. století) a v současné době se dostává opět do popředí zájmu mimo jiné též v souvislosti s požadavky na poučenou interpretaci staré hudby. Představovaný nástroj byl stavěn pro konkrétního interpreta s jasným cílem zvukového výkonu. Forma nástroje byla inspirovaná historickými exempláři těchto nástrojů ze sbírky Národního muzea – Českého muzea hudby, ale konstrukce nebyla zatížena klasickými postupy a rovněž nebyly zavrhovány moderní technologie. Díky zkušenostem restaurátora historických smyčcových nástrojů jsem se snažil vyhnout se

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

problémům a neduhům, které denně na nástrojích řeším. Od počátku bylo zřejmé, že cesta k danému cíli bude klikatá, ale po třech letech „Madame Soňa“ zpívá ku radosti všech, kteří se na tomto projektu podíleli.

Pavel Hušek, je mistr houslař a člen Kruhu umělců houslařů. Lásku ke dřevu zdědil po otci. Jako učeň měl štěstí na mistry, kteří ctíli poctivé řemeslo a preciznost. Na střední škole zakusil mozolů řezbářských dlát a dodnes si je s chutí připomene. Praxi v restaurátorské dílně krátce sdílel i jako pedagog. Jakmile však přičichl k houslařským lakům, byl lapen a už víc než 20 let se hrdě podepisuje: Pavel Hušek - Ateliér Pilař Hradec Králové.

Ivo Sodomka – Josef Sadílek:

Kornet Josefa Šedivy a jeho novodobá replika

✉ ivoml.sodomka@seznam.cz • ✉ josef.sadilek@seznam.cz

Kornet Josefa Šedivy nejenže patří mezi největší ozdoby sbírek Českého muzea hudby, ale zároveň je i důležitým výchozím bodem pro poznání interpretační praxe české, německé, rakouské a ruské hudby na přelomu 19. a 20. století. Jeho stavba je odlišná od kornetu francouzského, a především amerického typu, který v průběhu času v hudebním užití zcela převládl, a dnes se výrobou kornetu německého typu již žádný výrobce nezabývá. Pro potřeby historicky poučené interpretace tak nezbývá než použití historických originálů, což je s ohledem na historickou hodnotu takových exemplářů problematické, nebo pokus o stavbu repliky některého z historických originálů. Proto vznikla iniciativa ze strany Hudební fakulty AMU v Praze, konkrétně doc. Jaroslava Roučka Ph.D., dále trumpetisty Josefa Sadílka a odborníka na stavbu žesťových hudebních nástrojů Iva Sodomky, jejímž cílem je stavba repliky kornetu Josefa Šedivy a její uvedení do hudební praxe. Prezentace bude věnovaná představení aktuální fáze projektu spolu s poznatky získanými v průběhu prací na stavbě repliky. V plánu je i malá zvuková ukázka.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Ivo Sodomka je výrobce žesťových hudebních nástrojů a trumpetista. Vystudoval konzervatoř v Pardubicích ve třídě Karla Mňuka. Od roku 2020 začal pracovat ve firmě Josef Lídl Hradec Králové, která se specializuje na výrobu žesťových hudebních nástrojů. V roce 2024 postavil věrnou kopii přirozené trubky z dílny norimberského nástrojaře Fridricha Eheho.

•

Josef Sadílek je trumpetista. Vystudoval HAMU v Praze ve třídě prof. Václava Junka a prof. Vladimíra Rejlka. Své vzdělání si dále rozšířil účastí na mistrovských kurzech a soukromých lekcích u Karla Steidingera, Friedemanna Immerera, Jaroslava Roučka a Jean-François Madeufa. Od roku 1998 je členem Orchestru Státní opery v Praze, kde zastává pozici sólotrumpetisty. Intenzivně se zabývá historicky poučenou interpretací a hrou na historické hudební nástroje. Je členem A.C.I.M.V. v Paříži a The Historic Brass Society v New Yorku. Spolupracuje s mnoha soubory u nás i v zahraničí, např. Musica Florea, Collegium 1704, Les Dissonances, Freiburger Barockorchester, Capricornus Consort Basel, Bachstiftung St.Gallen a dalšími.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Irena Novotná:

Václav Tureček a jeho dudy. Využití dokumentace v muzejní praxi

✉ irena.novotna@muzeum-st.cz

Václav Tureček byl dudák z Měčina na Klatovsku. Díky tomu, že hrál na Jubilejní zemské výstavě 1891 a posléze i na Národopisné výstavě československé 1895 v Praze, dochovaly se k jeho osobě některé písemné a obrazové materiály, které dnes vlastní různá muzea i soukromé osoby. Tato dokumentace napomohla k objevení zajímavých detailů z jeho muzikantského života i k rekonstrukci torza jeho dud, které vlastní Národopisné muzeum Plzeňska.

Irena Novotná vystudovala obory etnologie a pedagogika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Pracuje jako etnografka Muzea středního Pootaví ve Strakonících – je kurátorkou sbírky hudebních nástrojů a expozice dudáctví. Dlouhodobě se věnuje tématu dud a dudáckých tradic. Působí v programové radě Mezinárodního dudáckého festivalu ve Strakonících, hraje na dudy v Pošumavské dudácké muzice a ve Veselé dudácké muzice.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Stačí jen málo a zničí se klavír. A stačí docela stejně málo a zachrání se v celé své nádheře. Vše závisí na kompetentním rozhodnutí. Za celou dobu svého života se autor příspěvku, hudebník a dnes majitel klavírnické a restaurátorské dílny a obchodu s piany Pianoteka v Praze setkává s neuvěřitelnou devastací kulturního odkazu v oblasti klávesových nástrojů. Soustavné ničení vídeňských klavírů z pofidérních důvodů, vyvezení podstatné části hodnotného mobiliáře do zahraničí táhnoucí se od dob socialismu přes divoká 90. léta až do dneška a proti tomu omezené možnosti institucí a přehlížení těch, kteří to mohou ovlivnit. Svět se zachránit nedá, ale klavír ano. Jak na to a co to obnáší, je tématem příspěvku autora, který je předsedou Kruhu klavírníků a varhanářů, z.s.

Jakub Zahradník absolvoval v roce 1986 na Pražské konzervatoři obor skladba, poté se třicet let živil jako hudebník a spisovatel (autorská CD a knihy). Jeho poslední publikace "Forte, nebo piano?" pojednává o souboru historických pian, které vysta-

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

voval na HAMU význačný pražský klavírník Ferdinand Rendl. V roce 2010 byla podstata této sbírky odvezena do Zahradníkovy bytu a vznikla tak prodejní galerie Pianotéka, pod shodným názvem byl v roce 2016 otevřen obchod. V roce 2017 byl J. Zahradník zvolen do čela Kruhu klavírníků a varhanářů z.s., jehož cílem je péče o udržování tuzemské řemeslné tradice všech typů klávesových nástrojů. Inicioval také otevření oboru klavírník (opravář klavírů) na Konzervatoři a střední škole Jana Deyla a spolu s ředitelkou tohoto ústavu, S. Lustykovou, usiluje o rozšíření tohoto oboru o stavbu a opravu harmonik a základy restaurování klávesových nástrojů. Je autorem řady odborných a popularizačních článků (Europiano, Hudební rozhledy). V roce 2022 otevřel na Smíchově velkou klavírnickou dílnu a rozšířil její záběr o restaurátorské práce. Dobu covidu zužitkoval k natočení celovečerního filmu Piano na křižovatce.

Adam Bitljan:

Restaurování háčkové nechanické harfy

✉ adam.bitljan@nm.cz

Příspěvek popisuje komplexní restaurátorský zásah provedený na sbírkovém hudebním nástroji – nechanické harfě, který byl proveden z důvodu velice špatného nálezového stavu a se záměrem možnosti vystavení nástroje a jeho prezentace. Muzeum, kurátor a restaurátor došli k závěru, že oprava by se měla provést s důrazem na zachování unikátních originálních součástí. Zásahy byly provedeny tak, aby respektovaly původní výrobní postupy, ale zároveň aby docílily takové konstrukční pevnosti celku, která by umožnila ostrunění nástroje, a tedy i případnou ukázkou a dokumentaci hry na takto unikátní nástroj. Příspěvek popisuje, jakým způsobem je možné provést specifické opravy a úpravy s ohledem na velmi narušený stav předmětu, jaká rizika jsou s tím spojena a jakým způsobem je možné dosáhnout uspokojivého výsledku v souladu s charakterem nástroje a s jeho prezentací v podobě originálního historického sbírkového předmětu v „původním“ stavu.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Adam Bitljan absolvoval Střední školu tvorby a designu nábytku v Liberci, Vyšší odbornou školu uměleckých řemesel v Brně (obor Restaurování a konzervování nábytku a nepolychromované dřevorezby pod vedením ak. mal. Pavla Luffera, ak. soch. Petra Jedličky, prof. Petra Jandy a prof. Josefa Filipa) a výtvarné kurzy pod vedením ak. mal. Evy Kubínové. V letech 2003–2004 působil jako restaurátor na pracovišti státního zámku Sychrov, poté působil jako restaurátor pro soukromé sběratele i galerie a muzea v ČR. V roce 2014 založil v Praze externí restaurátorské a konzervátorské pracoviště Severočeského muzea v Liberci. Od roku 2015 pracuje na pozici restaurátor v Národním muzeu – Českém muzeu hudby a od roku 2016 zároveň jako odborný pracovník MCMI. Je absolventem odborných seminářů a workshopů v ČR, Norsku a Velké Británii, jako pracovník MCMI prezentuje centrum na odborných konferencích v ČR i v zahraničí.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Ondřej Mucha:

Alois Hugo Lhota – Výrobce harmonií, varhan a klavírů v Hradci Králové

✉ info@harmonium-historie.cz

Příspěvek pojednává o zakladateli dnes již zapomenuté tvárně Aloise Hugo Lhoty v Hradci Králové, která náležela k nejvýznamnějším továrnám na výrobu klávesových hudebních nástrojů v Rakousko-Uhersku. Těžištěm byla výroba harmonií, která dosáhla mimořádných výsledků. V úvodu bude představen doposud téměř neznámý a velice krátký život zakladatele Aloise Hugo Lhoty.

V hlavní části příspěvku bude představen ojediněle dochovaný katalog s konkrétními modely klávesových nástrojů se zaměřením na harmonia, jejich charakteristika a vliv na hudebně-estetické vnímání tohoto hudebního nástroje na území Evropy. Na závěr bude představeno harmonium postavené pojednávanou továrnou v 90. letech 19. století jak vizuálně, tak i praktickou hudební ukázkou.

Ondřej Mucha vystudoval varhany na Konzervatoři Evangelické akademie v Kroměříži (MgA. Karel Hiner), Sbormistrovství chrámové hudby na Univerzitě v Hradci Králové (prof. Dr. František Vaníček) a varhany na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě (prof. Imrich Szabó). Dále absolvoval Mezinárodní mistrovský interpretační kurz na Janáčkově akademii múzických umění v Brně – varhany (prof.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

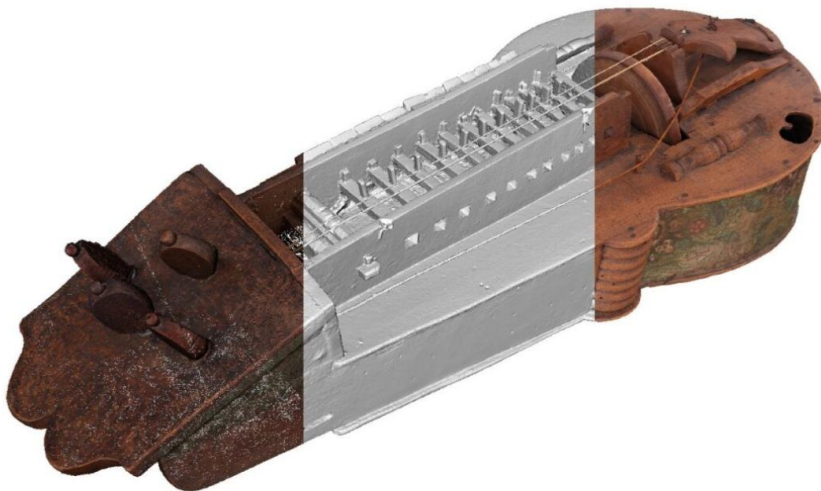
Kamila Klugarová). Věnuje se koncertní činnosti ve hře na varhany a cembalo a je prvním českým koncertním hráčem na harmonium. Koncertně vystupuje v České republice i v zahraničí na mezinárodních varhanních a hudebních festivalech. Působí jako organolog Národního památkového ústavu. Společně s Janem Tomankem založili první soukromou expozici harmonií v České republice HARMONIUM – HISTORIE a jsou majiteli největší sbírky těchto nástrojů v naší zemi. V první polovině roku 2023 obdrželi Cenu Olomouckého kraje – výjimečný počin roku v oblasti umění – hudba.

Jiří Kubišta:

3D digitalizace a vizualizace kulturního dědictví

✉ kubista@cesnet.cz

Přednáška se zaměřuje na metody 3D digitalizace a vizualizace s důrazem na praktické aspekty tvorby a využití digitálních modelů. Představeny budou různé metody vytváření 3D modelů a také možnosti jejich prezentace od webových aplikací až po interaktivní muzejní kiosky. Speciální pozornost bude věnována tvorbě 3D modelu niněry ze sbírek Národního muzea v Praze.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

Jiří Kubišta, absolvent fakulty informačních technologií ČVUT (obor Webové a softwarové inženýrství), má starost rozvoj Síťové vizualizační laboratoře SAGELab, která je společným pracovištěm sdružení CESNET a FIT ČVUT. Věnuje se zejména vývoji grafického software pro webové prostředí a 3D digitalizace pomocí fotogrammetrie. Má rozsáhlé zkušenosti s vývojem aplikací pro distanční přístup k digitalizovanému kulturnímu dědictví. Výsledky práce byly nasazeny v expozicích řady sbírkotvorných institucí v ČR. Jiří Kubišta byl členem řešitelského týmu projektů Virtuální digitální šatník a Využití 3D modelů pro národní infrastrukturu paměťových institucí, které byly řešeny ve spolupráci výzkumných organizací a průmyslových partnerů. Aktuálně je řešitelem projektu Digitalizace Staroměstského orloje.

Zdeněk Otčenášek:

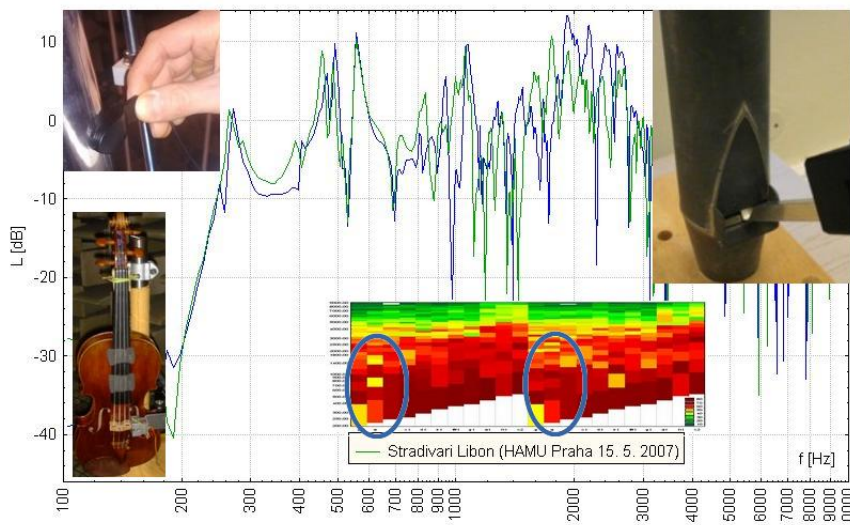
Využití akustických metod při ochraně a restaurování památek se zvukovou hodnotou

✉ zdenek.otcenasek@hamu.cz

Bylo-li účelem zhotovení nějakého předmětu, aby produkoval určitý zvuk nebo zvuky, je ztráta schopnosti takovéto zvuky vytvářet, ale i jen změna původního znění (původní kvality produkovaného zvuku) ztrátou nejdůležitější hodnoty takového předmětu (i když by zůstaly ostatní uměleckořemeslné apod. hodnoty zachovány). S postupem času se takovéto předměty stávají zvukovou památkou a patří ke kulturnímu dědictví. Mezi tyto předměty patří nejen hudební nástroje, ale například i zpívající fontány, automatofony apod. U památek se zvukovou hodnotou pak vyvstává potřeba: 1) dokumentovat a evidovat jejich akustické vlastnosti, aby bylo možné uchovat nebo i obnovit původní zvuk, 2) eliminovat vlivy, které v péči nebo při uchovávání či užívání památky narušují její schopnost produkovat autentický zvuk, 3) používat při restaurování akusticky ověřené postupy, které zachovávají nejen vzhled a materiálně technologickou podstatu, ale zejména autentický zvuk. Nutnost specificky chránit akustické vlastnosti zvukových památek vedla již i k legislativnímu podnětu pro MKČR a k návrhu změny v Zákoně o SPP. Zvuková hodnota by měla být nově zahrnuta do definice kulturní památky (doplňno

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

by mělo být, že se jedná: o doklad lidské činnosti vzniklý v dějinném procesu kultivace světa, který je pramenem poznání, a je významný svou uměleckou, architektonickou, uměleckořemeslnou, řemeslnou, technickou, zvukovou, urbanistickou anebo krajinnou hodnotou).

Tato prezentace ukáže na příkladech houslí a varhan využití akustických metod při ověřování vhodnosti restaurátorských postupů. Prezentovány budou i možnosti jejich efektivního uplatnění v běžné provozní praxi v péči o zvukové památky a při jejich dokumentování, a to i bez potřeby vzdělání v akustickém oboru. Přednáška si klade za cíl seznámit popularizačním způsobem s možnostmi využívat evidenci akustických vlastností při profesionální ochraně kulturních památek se zvukovou hodnotou a omezit obavy z praktického zavádění doposud nevyužívaných postupů, které ve svém souhrnu vedou ke zvýšení kvality péče o tento druh kulturního dědictví.

Zdeněk Otčenášek se věnuje psychoakustickým výzkumům v oblasti barvy zvuku a hudebně akustickému výzkumu varhan, houslí, kytar, pěveckého hlasu. Zaměřen je jak na vnímání vlastností zvuku posluchačem, tak na akustické vlastnosti hudebních nástrojů, při jeho vzniku, a prostorů, při jeho šíření. Vystudoval Elektrotechnickou

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.

fakultu ČVUT Praha (ing. v oboru elektronika), absolvoval odborné stáže (firma Inter technique v Paříži – vícekanálové kmitočtové analyzátory, Cochlear v Zurichu – kochleární implantáty) a postgraduální studium na Elektro-technické fakultě ČVUT Praha (Ph.D. ve specializaci akustika). Je pedagogem na HAMU v Praze a člen Oborové rady doktorského studijního programu Zvuková tvorba. Pracoval jako výzkumný pracovník v oddělení hudební a psychologické akustiky ve Výzkumném ústavu zvukové, obrazové a reprodukční techniky v Praze (VÚZORT) a firmě SONING. Nyní je výzkumným a vědeckým pracovníkem HAMU a vedoucím Výzkumného centra hudební akustiky MARC HAMU.

Jan Kříženecký:

Stolek na ladění foukacích harmonik

✉ jan.krizenecsky@nm.cz

Krátký pohled do historie výroby ústních harmonik na základě nedávné akvizice. Kromě samotného stolku jsme získali i nářadí, vzorky materiálu a kopie dobových dokumentů. Dárkyně nám též popsala, jak se na práci podílela celá rodina. Jedná se o zajímavý doklad o práci domácích dělníků ve druhé polovině 20. století.

Jan Kříženecký pracuje jako kurátor Oddělení hudebních nástrojů v Českém muzeu hudby a odborný pracovník MCMI. Předtím pracoval jako kurátor v oddělení strojírenství Národního technického muzea. Vystudoval Střední průmyslovou školu strojírenskou a elektrotechnickou v Praze a stavbu hudebních nástrojů v Kraslicích. Ve volném čase se věnuje fotografování a výrobě kytar a lidových píšťal.

Účastí na konferenci dáváte svolení k pořízení fotodokumentace z akce pro archivní účely.